



ע"ר

www.TheSanhedrin.org , <https://sites.google.com/view/sanhedrin>

דואל: b.d.hartzion@gmail.com E-mail

בס"ד

החלטת הסנהדרין מיום ז' אייר, התשפ"ה.

הצעה לתיקון חוק הנוער בנושא הוצאת ילדים ממשפחותיהם.

הרקע התורני ההלכתי:

הנביא מלאכי [ג כב-כד] מתנבא על בואו של אליהו הנביא על מנת להכין אותנו למצב המתוקן של הגאולה: "זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחָרֵב עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים. הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם הַדְּגֻדֹל וְהַנּוֹרָא". מהו ציור אותה הגאולה אשר למענה בא אליהו הנביא להכין אותנו? "וְהָשִׁיב לֵב אֲבוֹת עַל בְּנֵים וְלֵב בְּנֵים עַל אֲבוֹתָם". פירושו: לחזק את הקשר והאהבה בין אבות לבנים.

לחזק את המשפחה ואת הקשר המתוקן והאהבה בין הורים וילדיהם היא ההכנה ההכרחית והחיונית שלנו למצב המתוקן של הגאולה. היא משימתנו בדור הזה.

התורה הטילה על האב את החובה ללמד את בניו תורה ולחנכם, ככתוב בתורת משה (דברים יא יט): "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם". וכן אמרו חכמים בגמרא (קידושין כט ע"א): "האב חייב בבנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות, ויש אומרים: אף להשיטו במים". ועוד אמרו (ילקוט שמעוני על התורה תתע"א): "אמר ר' יוסי בן עקיבא: לדבר בם, מכאן אמרו כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מדבר עמו לשון הקודש ומלמדו תורה ואם אין מדבר עמו לשון הקודש ומלמדו תורה ראוי לו, כאילו קוברו, שנאמר: ולמדתם אותם את בניכם למען ירבו ימיכם וימי בניכם. ואם לאו, יקצרון ימיכם וימי בניכם, שכך דברי תורה נדרשין מכלל לאו הן ומכלל הן לאו". הסיקו הפוסקים מכך שהבנים צריכים להיות ברשות האב למטרה זו {הלכות אישות כא יז}: "כתב הראב"ד ז"ל אין הדעת סובלת שנכוף את האב להפריש בנו ממנו... והלא הוא חייב לחנכו בתורה"¹.

וכן קבעו חכמינו ז"ל בתלמוד את חשיבות ההימצאות של הבנות אצל אמן (כתובות קב ע"ב): "בת אצל אמה". וכן נפסק בשו"ע (אבן העזר פב ז): "הבת אצל אמה לעולם". עוד מובא שם שגם הבנים הזכרים יהיו מצויים אצל אמן עד גיל שש לפחות.

והרי מצוות כיבוד הורים היא מפורשת בעשרת הדברות המבטיחה אריכות ימים למכבד את הוריו, ועל מנת לקיימה עליהם להיות מצויים אצל הוריהם.

¹ ואף שאר הפוסקים הסכימו עם הראב"ד מגיל 6 ומעלה.

מהדברים עולה חשיבות גדולה לכך שהילדים יגדלו אצל הוריהם. כן עפ"י הקבלה ישנה חשיבות גדולה לכך שכן השפע המיועד לילדים עובר דרך צינור נשמת הוריהם והילדים מקבלים דרך הוריהם את השמירה, את כוחות ההתפתחות השכלית והנפשית ואפילו את המוכנות לחיי נישואין משלהם.

מכל הנ"ל מובן וברור כי אין להפריד ילדים מהוריהם אלא אם כן נעשו כל הנסיונות לתקן את המצב ולעזור להורים להצליח בגידול ילדיהם.

מכאן שעפ"י תורה כל החלטה משמעותית בנושא ילדי המשפחה חייבת להתבצע ע"י על ידי שלושה אנשים לפחות, מתוך התחשבות ברצונם של הילדים² אפילו כשהם קטנים³, ולא להפרידם בעל כרחם מהוריהם.

מעבר למימד החינוכי הבריאי, ההלכה לוקחת בחשבון גם את הסכנות של ילדים שהוצאו מחיק משפחתם ומהשגחת הוריהם והם גדלים במוסדות בלא השגחה הורית צמודה אישית. כלומר שעפ"י ההלכה יש לנקוט בכל אפשרות חלופית בריאה לפני החלטה גורלית של הוצאת ילדים מחיק משפחתם.

לכן, הדרכה זו של התורה מתאימה גם למה שהתברר בעבודת מחקר דוקטורט באוניברסיטת תל אביב: 'אמא טובה אמא רעה'. מובא שם שם בעמוד 36 מפורש:

"סקירת יסודית של הספרות המחקרית בתחום שערך בנבנישתי מעלה, כי ניתן לקבוע בחברה שלצעירים בוגרי מסגרות השמה יש סיכוי גבוה יותר להיות חסרי השכלה (חלקם הגדול אינו מסיים תיכון), חסרי תעסוקה, הורים בגיל צעיר, מעורבים בפלילים, חסרי בית, ולהישען על שירותי הרווחה והקופה הציבורית. הכנסתם של הבוגרים הייתה נמוכה בהרבה מהממוצע".

לאור כל הנ"ל, עולה המסקנה כי הוצאת ילדים למסגרות השמה מחוייבת לבוא אך ורק כמוצא אחרון של לית ברירה אחרת כלשהי, כדי לתת לילדים את הזכות להצליח בחיים.

התראה וסיוע למשפחה:

לאחר חקירה ודרישה והבחנה מדויקת למצב הילדים בקרב המשפחה, כאשר רואים שיש בעיה במשפחה שעלולה לגרום להוצאת ילדים, יש למנות משפחה מלווה התואמת את אורחות חיי המשפחה בחינוך הילדים, על מנת שהיא תלווה את המשפחה ותסייע לה, תראה מה צריך לחזק, ותוכל לתת חוות דעת מנקודת מבטה.

טרם מתחילים בהליך של הוצאה ילדים ממשפחותיהם, חייבים להראות למשפחה עם נציגי הקהילה את הליקויים בתפקוד המשפחה, ולתת למשפחה זמן לתקן את הליקויים. והוא עיקרון הלכתי מוסד בתורה {זבחים קו ע"ב}: "אין עונשין אלא אם כן מזהירים".

על מערכות ומוסדות המדינה לממן קורס הורות להורים התואם את אורחות חיי המשפחה וערכיה, בעיקר לדעת מה זו הורות, גבולות אחריות, מה ההשקעה הנדרשת מההורים, וכדומה.

על מערכות המדינה להקצות מימון לעזרת המשפחה בקשייה, כגון: ניקיונות הבית, מימון עוזרת בית, יעוץ בניהול כלכלת וחשבונות הבית, מזון לילדים, או עזרה כספית למשפחה.

במידה שההורים סובלים מהתמכרויות שונות, יש להקצות מימון לגמילה מהתמכרויות הרלוונטיות וללוות את המשפחה המלווה בניהול הבית.

² חלקת מחוקק אבה"ע פב ס"ק י'.

³ לפחות מגיל 6.

כאשר התנהלות הכספית של ההורים היא לא נכונה, יש לממן קורס ניהול כספי לדוגמה דרך "עמותת מקימי" שעזרו לעשרות אלפי משפחות לנהל את כספי המשפחה בתבונה וללוות את ההורים באופן קרוב ושותף.

על המדינה לממן חוגים מעצימים לילדים, וכן חונכת אישית לילדים, ולהנחות אותם בהגדרת מטרות ובהתפתחותם בלימודים ובמשחקים.

תסקיר הרווחה:

בעבודת מחקר של דוקטורט אוניברסיטת תל אביב: "אמא טובה אמא רעה".

עמוד 46 כתוב: התסקיר:

"החוק אינו מפרט מה אמור להיות תוכנו של התסקיר שמגיש פקיד הסעד לבית המשפט, אך המידע המופיע בו אמור לסכם את הידע שצבר פקיד הסעד על הקטין ומשפחתו, ולהציג מידע "אמיתי, אובייקטיבי, מהימן ושלם על הקטין, האחראי עליו וסביבתו".

עמוד 47 הערה 240 נכתב:

"המחקר מצא הלימה של 94.3% בין המלצות פקידת הסעד לבין הסדרי המשמורת שנקבעו בפסק דין או בהסכם. כלומר הפסיכולוג מטעם הרווחה והשופטים מייחסים להתרשמות המועלית תסקיר משקל רב מאוד, החורף דיני נפשות באופן כמעט מוחלט ורואים בתסקיר אמירה מטעם גורם נטרלי הגון ומאוזן, גם אם בפועל התסקיר לא נערך לפי הדרישות לאובייקטיביות ולניטרליות. ולכן:

- חייבים להודיע למשפחה שהוצאת הילדים מהמשפחה עומדת על הפרק.
- עובדים הסוציאליים הבודקים חייבים שיהיו מאותו רקע סוציאקונומי, חברתי, אמוני ומאותו מגזר.
- לא יהיה עובד סוציאלי אחד שכותב חוות דעת ותסקיר. התסקיר חייב להיות מבוסס על שלוש עובדים סוציאלי ממקומות שונים.
- גם המשפחה יכולה וחייבת להביא חוות דעת של עובד סוציאלי מטעמה.
- ראשי הקהילה – וועד הקהילה חייב לתת תסקיר על המשפחה והילדים.
- רק חוות דעת של פסיכולוג שלא קשור לרווחה ולא מקבל עבודות מהרווחה, יכולה להיות קבילה לתסקיר ולוועדת החלטה.

ועדת החלטה:

בוועדת החלטה יהיו שני קרובי המשפחה, שני נציגים של הקהילה בה חיים הילדים, המשפחה המסייעת, שני נציגים של השירותים הסוציאליים, שני נציגים של וועדת פיוס של הקהילה בה חיים הילדים והמשפחה, או בית דין של הקהילה. בכל מקרה יש לשאול את רצונם של הילדים איפה הם רוצים לחיות, ולתת לזאת משקל בשיקול הדעת.

סמכויות וועדת ההחלטה:

לא תהיינה פחות משלוש חוות דעת [כיום מספיקה חוות דעת אחת]. חיוב על וועדת החלטה להיות מורכבת מכל הנוגעים בדבר:

- נציגי המשפחה.
- נציגי הקהילה.
- רבני בית דין האזורי של במקום המגורים של המשפחה.
- עובדים/ות סוציאליים.
- מומחים בדיני משפחה.

במקרים שאין מנוס מלהוציא ילדים מבתיהם, סדר העדיפויות להעברת הילדים הינו כדלהלן:

- הילדים ימסרו למשפחה שהיא קרובת משפחה של המשפחה הגרעינית של הילדים.
- אם אין במשפחה המורחבת משפחה שיכולה לקבל את הילדים, אזי הילדים ימסרו למשפחה שהיא חלק מהקהילה של משפחת הילדים.
- אם אין משפחה בקהילה של משפחת הילדים, יחפשו ראשי הקהילה, קהילה דומה ושם יחפשו משפחה לקבלת הילדים.
- כאשר צריך להעביר את הילדים מהמשפחה, יהיה זה על ידי אימוץ פתוח, כלומר הילדים יועברו לאימוץ במשפחה אך יוכלו להיפגש עם ההורים הביולוגים מידי פעם.
- רק לאחר בדיקת סדר העדיפויות לעיל, ראשי הקהילה יחפשו מוסד חינוכי מתאים ויבדקו המלצות להעברת הילדים לשם, עם ביקורים של אנשי הקהילה של הילדים במוסד המדובר.

עלות ילד במוסד לילדים הוא כ - 20,000 לחודש, כאשר במוסדות אלו חווים הילדים אלימות, הטרדות, והתברר כי לצעירים בוגרי מסגרות השמה יש סיכוי גבוה יותר להיות חסרי השכלה (חלקם הגדול אינו מסיים תיכון), חסרי תעסוקה, הורים בגיל צעיר, מעורבים בפלילים, חסרי בית, ולהישען על שירותי הרווחה והקופה הציבורית. הכנסתם של הבוגרים הייתה נמוכה בהרבה מהמוצע.

באוניברסיטת סאות ווסט באנגליה, הפסיקו ללמד עבודה סוציאלית מפני שראו שרוב המחקרים הסוציאליים שמלמדים, הם מוטים על ידי בעלי אינטרסים שונים.

למען הסר ספק, אין בעמדתנו זו כדי חלילה להטיל ספק בחובת קיום חוק הנוער, אלא להביא לדין בפני הגורמים המוסמכים את התיקונים הנדרשים והחשובים בנוסח של חוק הנוער הקיים.



ובזאת באנו על החתום: רבני בית הדין.
בברכת הגאולה השלימה ברחמים ובשמחה.